

**Ogólnopolska Społeczna
Konferencja Naukowa
– *Analiza polskiego społeczeństwa***

Abstrakty

**Ogólnopolska Społeczna
Konferencja Naukowa
– *Analiza polskiego społeczeństwa***

Abstrakty

Redakcja:
Beata A. Nowak
Karolina Lewczuk

Lublin 2017

Ogólnopolska Społeczna Konferencja Naukowa
– *Analiza polskiego społeczeństwa*

Lublin, 25 listopada 2017 r.

Abstrakty

Redakcja:

Beata A. Nowak

Karolina Lewczuk

Skład i łamanie:

Monika Maciąg

Projekt okładki:

Marcin Szklarczyk

© Copyright by Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ISBN 978-83-65272-65-2

Wydawca:

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ul. Głowackiego 35/348

20-060 Lublin

www.fundacja-tygiel.pl

Komitet Naukowy:

- *Prof. dr hab. Stanisław Mocek*
- *Mjr dr inż. Radosław Bielawski*
- *Dr hab. Lidia Pokrzycka, prof. UMCS*
- *Dr Katarzyna Czubak*
- *Dr Andrzej Jekaterynczuk*
- *Dr Łukasz Lewkowicz*
- *Dr Grzegorz Skrobotowicz*
- *Dr Dorota Litwin-Lewandowska*

Komitet Organizacyjny:

- Beata A. Nowak
- Kamil Maciąg
- Monika Maciąg
- Sandra Czarniecka
- Agnieszka Pytka
- Karolina Lewczuk
- Marcin Szklarczyk
- Paulina Szymczyk

Organizator:

Fundacja
TYGIEL

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

Patronaty Honorowe:

**PATRONAT
HONOROWY**

PREZYDENT MIASTA LUBLI
KRZYSZTOF ŻUK

**Prezydent
Miasta Lublin
Krzysztof Żuk**

SŁAWOMIR SOSNOWSKI
MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

**Marszałek
Województwa
Lubelskiego
Sławomir Sosnowski**

POLSKIE STOWARZYSZENIE PSYCHOLOGII SPOŁECZNEJ

Patronat Medialny:

**Park
Psychologii**

Spis treści

Wystąpienie Gościa Honorowego

Media a polityka w perspektywie lokalnej..... 11

Prezentacje ustne

*Analiza sytuacyjna polskiego życia politycznego i społeczeństwa.
Kilka uwag na temat wielości źródeł władzy w Polsce* 15

Cyberbullying – problem młodego społeczeństwa internetowego 16

*Człowiek starszy w aspekcie polityki senioralnej w Polsce,
na przykładzie województwa podkarpackiego* 17

*Czy w dobie rozwoju cywilizacyjnego i technologicznego jest jeszcze miejsce
na przeżycie estetyczne? Omówienie porównawcze wyników badań
przeprowadzonych na przykładzie społeczeństwa Tanzanii i Polski*..... 18

*Droga do własnego ojcostwa w oczach mężczyzn w okresie późnej adolescencji
i wczesnej dorosłości*..... 19

(Ja) w cichej rozpacz – droga do samobójstwa 20

*Jak się mają wzorce preferowanych wartości osobistych do wyborów politycznych?
O aksjologicznych przesłankach polaryzacji politycznej Polaków*..... 21

Kształtowanie wtórnego habitusu przez szkolne rytuały..... 22

*Migracja muzułmańska jako dopełnienie projektu multikulturowego.
Przyszłość czy koniec państw narodowych?*..... 23

Migracje polskich Romów do Wielkiej Brytanii – co wiemy?..... 24

*Młodzież jako barometr zmian społecznych. Preferowane wartości
w świadomości polskiej młodzieży na podstawie badań socjologicznych*..... 25

„Najlepszy TATA na świecie” – w poszukiwaniu nowego wzoru ojcostwa 26

*Pasja pracy czy uzależnienie?
Pracoholizm jako jedno z zagrożeń współczesnego świata*..... 27

*Powody zalecenia o przedłużeniu/zakończeniu środka zapobiegawczego
w opiniach sądowo-psychiatrycznych* 28

*Propozycja zmiany art. 38 Konstytucji RP i jej konsekwencje
dla prawno-karnej ochrony dziecka poczętego* 29

<i>Przemiany w duchowości współczesnych Polaków z perspektywy socjologii jakościowej. Ujęcie teoretyczne</i>	30
<i>Rola mediów w procesie tworzenia, umacniania i rozpowszechniania stereotypów dotyczących par z różnicą wieku</i>	31
<i>Senior jako zaangażowany społecznie obywatel</i>	32
<i>Spółczesność (polskie) w obliczu współczesnego ryzyka</i>	33
<i>Spółczesność informacyjna. Znaczenie strategii „on-line” w komunikacji podczas wyborów samorządowych na wybranych przykładach</i>	34
<i>Sponsoring seksualny a związki tradycyjne</i>	35
<i>Sytuacja materialna gospodarstw domowych regionu lubelskiego w świetle najnowszych badań</i>	36
<i>Sytuacja osób w wieku 50+ na rynku pracy w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej w odniesieniu do polityki aktywizacji zawodowej realizowanej w danym kraju</i>	37
<i>Wybrane mechanizmy konstruowania internetowej tożsamości przedsiębiorstwa na przykładzie polskiej branży IT</i>	38
<i>Zaburzenia mowy – percepcja społeczności akademickiej. Wyniki badań</i>	39
Postery naukowe	
<i>Charakterystyka formalna karier młodych Polaków</i>	43
<i>Młodzi aktywni – lokalne i ogólnopolskie inicjatywy młodzieżowe oraz rola liderów społecznych w budowaniu społeczeństwa partycypacyjnego</i> ...	44
<i>Rola rodziny wielodzietnej w kształtowaniu polityki prorodzinnej</i>	45
<i>Spółczesna percepcja administracji. Komentarz i rekomendacje</i>	46
<i>Spółczesna percepcja ryzyka</i>	47
<i>Zastosowanie metodologii photovoice w badaniu społeczno-kulturowego kontekstu seksualności młodych kobiet</i>	48
<i>Indeks Autorów</i>	49

**Wystąpienie
Gościa Honorowego**

Media a polityka w perspektywie lokalnej

dr hab. Lidia Pokrzycka, prof. UMCS, Zakład Dziennikarstwa, Wydział Politologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Prasa lokalna, z racji swojej specyfiki, od lat zмага się z nieformalnymi powiązaniem i naciskami. Dziennikarze boją się poruszać pewne tematy i automatycznie wykształcają w sobie mechanizm autocenzury. Rozpowszechnianiu się tego zjawiska sprzyja strach o miejsce pracy. W małych środowiskach, gdzie rynek jest niewielki, dziennikarze wolą się nie narażać po to, żeby zaprezentować swoje poglądy czy kształtować opinię publiczną. Dziennikarz gazet lokalnych (gminnych, dzielnicowych) jest także uwarunkowany pewnymi zależnościami od władzy samorządowej. Często prasa lokalna, z powodów finansowych, jest zależna od władz, co wpływa na mniejszą popularność lokalnych pism wśród potencjalnych odbiorców.

Bardzo ważnym czynnikiem ograniczającym swobodę dziennikarzy są reklamy. Bez nich nie ma mowy o utrzymaniu się na rynku medialnym. Reklamodawcami w małych miejscowościach są najczęściej władze samorządowe, których więc nie należy krytykować. Zresztą również firmy prywatne często nie zlecają reklam gazecie, która nie cieszy się popularnością lokalnego samorządu. Większość wydawców prasy lokalnej uważa zatem, że konieczne jest utrzymywanie przynajmniej poprawnych stosunków z władzami samorządowymi.

Dla niezależnej prasy lokalnej konieczne jest osiągnięcie stabilności ekonomicznej, ale także prawdziwa wolność słowa, tak by dziennikarze nie bali się sumiennego wykonywania swoich obowiązków. Nie należy zapominać, że wydawnictwa lokalne mają do wypełnienia bardzo ważne role: informacyjno-promocyjną, a także integracyjną i są niezbędnym elementem współczesnego rynku medialnego. Ich wydawaniu nie może jednak towarzyszyć ograniczanie konkurencji rynkowej.

W trakcie wykładu przedstawię wyniki badań własnych (badań ankietowych i analizy zawartości prasy) dotyczące styku mediów lokalnych i polityki.

Prezentacije ustne

Analiza sytuacyjna polskiego życia politycznego i społeczeństwa. Kilka uwag na temat wielości źródeł władzy w Polsce

Piotr Obacz, *piotr.obacz@wp.pl*

W wystąpieniu wskazano czynniki, które aktualnie w największym stopniu nadają dynamikę życiu politycznemu w Polsce. Zaakcentowano szczególnie rolę konfliktu między dwiema rozległymi grupami polskiego elektoratu, stanowiących zarazem relewantne źródła władzy politycznej i jej legitymizacji. Wzajemne interakcje dwóch jakościowo różnych od siebie segmentów społeczeństwa, „ontologicznie odmiennych światów” w istotny sposób kształtują nie tylko przestrzeń rywalizacji politycznej, ale i oddziałują na szeroko pojmowane zachowania polityczne Polaków oraz na treść działań politycznych. Badania, które skłaniają do takich właśnie wniosków, przeprowadzone były m.in. zgodnie z metodą badawczą określaną jako analiza sytuacyjna życia politycznego i społeczeństwa, która prowadzić ma do „rozumienia aktualnego życia politycznego danego społeczeństwa poprzez: a) rekonstrukcję struktur motywacyjnych działań politycznych i doniosłych politycznie jednostek i grup społecznych oraz b) rekonstrukcję (obiektywnej) sytuacji politycznej, na której podłożu kształtują się struktury motywacyjne działań politycznych” oraz do „wykrywania (...) tendencji rozwojowych systemu władzy państwowej (odnoszących się do jego struktury i funkcji”.

Cyberbullying **– problem młodego społeczeństwa internetowego**

Wojciech Rodzeń, *mr.wojciechrodzen@gmail.com*, Instytut Psychologii, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Szczeciński, *www.whus.pl*

Problem agresji elektronicznej, który najczęściej dotyczy dzieci i młodzieży jest w szczególności interesujący dla rodziców i wychowawców. Intensywna ekspansja Internetu jako nowego medium skłania do interdyscyplinarnej refleksji nad specyfiką szans i zagrożeń wynikających z jego użytkowania. Heterogeniczność tego środowiska umożliwiła wyodrębnienie różnych ról, które odgrywają osoby działające w jego obszarze – członkowie tzw. młodego społeczeństwa internetowego. Przykładem jednych z nich są rola ofiary oraz rola sprawcy zjawiska określanego mianem cyberbullying'u – typu agresji elektronicznej, realizowanej w ramach grupy rówieśniczej. Współczesne badania pozwoliły na wyszczególnienie zmiennych demograficznych, osobowościowych oraz kontekstowych, będących predyktorami lub moderatorami sprawstwa i wiktylizacji agresji elektronicznej. Praca ta miała na celu zobrazowanie cyberbullying'u w oparciu o współczesną literaturę teoretyczną i empiryczną, opisanie podobieństw i różnic między tym zjawiskiem, a zjawiskiem fizycznego znęcania się nad inną osobą oraz scharakteryzowanie cyberbullying'u w funkcjonowaniu jednostki, jak i całego społeczeństwa. Ponadto, intencją tej pracy była charakterystyka cyberbullying'u w społeczeństwie polskim na podstawie analizy wniosków z badań na adolescentach, realizowanych w ramach europejskiego programu DAPHNE III oraz ukazanie przykładów działań profilaktycznych i interwencyjnych w tym zakresie.

Człowiek starszy w aspekcie polityki senioralnej w Polsce, na przykładzie województwa podkarpackiego

*Jolanta Chabaj-Wiater, chabajwiater@gmail.com, Wydział Nauk Społecznych,
Katolicki Uniwersytet Lubelski, www.kul.pl*

W ramach podjętego opracowania zdiagnozowano sytuację osób starszych, mieszkających na terenie województwa podkarpackiego, pod kątem stopnia wdrożenia założeń Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020. W ramach pracy ustalono sytuację demograficzną w województwie, warunki społeczno-ekonomiczne osób starszych, infrastrukturę pomocy społecznej, w tym realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz osób starszych, infrastrukturę ochrony zdrowia oraz pozostałe inicjatywy dedykowane osobom starszym na Podkarpaciu w 2016 roku. Zakresem tematycznym objęto cele wskazane w polityce senioralnej, tj. wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych. Powyższe opracowanie sporządzono na podstawie informacji przedstawionych na stronach internetowych Urzędu Statystycznego oraz danych uzyskanych z badań ankietowych, którymi objęto ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie, udostępnionych przez Wydział Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. Po dokonaniu analizy ustalono, że zwiększający się udział osób starszych w populacji, wymaga zastosowania rozwiązań sprzyjających równoważeniu konsekwencji społecznych i gospodarczych tego zjawiska. Wyznaczono kryteria polityki senioralnej, które sprzyjają powyższym rozwiązaniom i obejmują działania w zakresie: wzmacniania poczucie bezpieczeństwa (socjalnego, zdrowotnego, fizycznego, prawnego, konsumenckiego), nabywania niezbędnych we współczesnym świecie kompetencji, rozwijania zainteresowań i kreatywności oraz integracji społecznej. Stwierdzono, że sytuacja osób starszych oraz założona polityka senioralna stanowi szerokie pole badań, szczególnie w zakresie partycypacji osób starszych w sferze obywatelskiej oraz integracji międzypokoleniowej.

Czy w dobie rozwoju cywilizacyjnego i technologicznego jest jeszcze miejsce na przeżycie estetyczne? Omówienie porównawcze wyników badań przeprowadzonych na przykładzie społeczeństwa Tanzanii i Polski

Zofia Gralak, *zofia.gralak543@gmail.com*, Wydział Filozoficzno-Historyczny, Uniwersytet Łódzki, Katedra Historii Sztuki, *historiasztuki.uni.lodz.pl/katedra/kontakt*

Estetyka to nauka zajmująca się odczytywaniem piękna. Kluczowym dla niej zagadnieniem, a zarazem sensem wszelkich badań prowadzonych w jej zakresie jest przeżycie estetyczne. Czym jest owo przeżycie estetyczne? Jest to termin bardzo trudny do jednoznacznego określenia, można próbować opisać go jako mistyczne doznanie, pewnego rodzaju przywilej dostępny jedynie dla wybrańców. Co wpływa na niepowtarzalny charakter tego zjawiska? Aby mogło ono zaistnieć konieczne jest spełnienie pewnych istotnych warunków, z czego jako nadrzędny określić należy zaistnienie sytuacji estetycznej, w której to wezmą udział dzieło sztuki oraz percypujący je odbiorca. Obie przedstawione tu strony stanowią swoją przeciwagę, wzajemnie określają się i nadają sens istnieniu „uczucia metafizycznego”.

Fundamentem powyższych zagadnień jest sama sztuka, będąca uniwersalnym językiem ogólnoludzkim, dostępnym i znanym każdemu chętnemu poznać ów język odbiorcy. Sztuka towarzyszyła człowiekowi od początku istnienia ludzkości, wywołując żywe emocje podczas jej odbioru. Istotne pytanie stanowi tu problem, czy aby na pewno sztuka towarzyszy każdemu człowiekowi, w każdym czasie? Czy w XXI wieku jest jeszcze miejsce na percypowanie sztuki i wynikające z tego przeżycie estetyczne?

Na przełomie sierpnia i września 2017 roku został wykonany unikalny cykl badań, przeprowadzonych na społeczeństwie Tanzanii i Zanzibaru. Stanowiły one próbę odpowiedzi na pytanie, czy doznanie przeżycia estetycznego jest zależne od rozwoju cywilizacyjnego i technologicznego? Wyniki stały się inspiracją do kontynuacji badań na terenie Europy, w Polsce. Otrzymany dzięki temu materiał pozwolił na pełniejsze, bardziej obfite w odniesienia zrozumienie tematu. Na podstawie analizy porównawczej i opisów badań przeprowadzonych na społeczeństwie Tanzanii oraz Polski, odkryjemy odpowiedź na wiele inspirujących pytań badawczych.

Droga do własnego ojcostwa w oczach mężczyzn w okresie późnej adolescencji i wczesnej dorosłości

Kamil Janowicz, kamil.janowicz@amu.edu.pl, Instytut Psychologii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, www.amu.edu.pl

Dynamika przemian związanych z życiem rodzinnym i zmieniające się wzorce ojcostwa mogą powodować dezorientację u młodych mężczyzn, szukających swojej drogi do ojcostwa – może to odbijać się na tym, jak w przyszłości będą tę rolę pełnić. Istotne wydają się wobec tego pytania o to, jak planują oni swoją rodzinę, jak chcą się do przygotować do ojcostwa i jakie miejsce zajmuje ono w hierarchii ich celów życiowych. Badania, których wyniki przedstawiono w tym wystąpieniu, dotyczyły między innymi powyższych aspektów wizji własnego ojcostwa u bezdzietnych mężczyzn w późnej adolescencji i wczesnej dorosłości (N=76, wiek od 18 do 29 lat) i zostały przeprowadzone za pomocą ankiety przygotowanej przez Autora. Zebrane dane zostały poddane analizie jakościowej oraz ilościowej (test chi-kwadrat). Najważniejsze wyniki wskazują na to, że ojcostwo wciąż jest istotną kategorią dla młodych mężczyzn, ale rzadko stanowi ono najważniejszy aspekt wizji własnego życia w przyszłości. Większość badanych wskazywała na kilka warunków, które muszą zostać spełnione, aby określili dany moment jako dobry na posiadanie dziecka – najczęściej dotyczyło to zabezpieczenia finansowego i posiadania stabilnej pracy. Niemal połowa mężczyzn stwierdziła, że nie mogą w żaden sposób przygotować się do bycia ojcem, a jeśli już wskazywali na takie sposoby to było ich niewiele. Nie byli oni też za bardzo chętni do udziału w różnych formach zajęć przygotowujących do ojcostwa. Zaobserwowano też liczne różnice pomiędzy badanymi nastolatkami i młodymi dorosłymi. Wyniki, wskazujące na dużą różnorodność w kształcie wizji własnego ojcostwa u młodych mężczyzn, mogą być źródłem inspiracji przy przygotowywaniu różnych oddziaływań wychowawczych i psychoedukacyjnych (zwłaszcza w kontekście socjalizacji prorodzinnej), a także pomocą w ocenie adekwatności już istniejących propozycji w tym obszarze. Wskazują one także na potrzebę badania tego, jakie czynniki wpływają na kształt wizji własnego ojcostwa u młodych mężczyzn.

(Ja) w cichej rozpacz – droga do samobójstwa

Agnieszka Laskowska, laskowska.agnieszkaanna@gmail.com, Katedra Psychologii Osobowości, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, www.kul.pl

Zjawisko samobójstwa otoczone nimbem tajemniczości i niezwykłości wzbudza zainteresowanie od zarania dziejów. Zawsze bowiem znajdowali się ludzie, którzy mniej lub więcej świadomie wybierali śmierć zamiast życia. Pojawia się pytanie: Dlaczego człowiek odbiera sobie życie?

Biorąc pod uwagę motywację, czy poziom świadomości osoby dokonującej zamachu na własne życie można wyróżnić różne typy samobójstw. Istnieją wielorakie przyczyny, sposoby i okoliczności podejmowania zamachów samobójczych. Czy wśród takiej odmienności istnieje coś, co sprawia, że można traktować samobójstwa jako jedną grupę zachowań? Shneidman zwraca uwagę na cechy wspólne występujące u suicydentów wszystkich kultur. Zachowania suicydalne stanowią kontinuum procesu samobójczego i w każdym momencie mogą być zablokowane zarówno przez czynniki wewnętrzne lub zewnętrzne. Pojawiająca się trudna sytuacja kryzysowa może odebrać chęć do życia i przyczynić się do rozwoju myśli samobójczych. Pomocna dłoń czy nadzieja na pozytywne rozwiązanie własnych problemów może spowodować odżegnanie od dokonania zamierzonego czynu.

Syndrom presuicydalny zwiastuje możliwość popełnienia danego czynu. Zjawisko syndromu presuicydalnego pozwala traktować samobójstwo jako proces, który ma swój początek, trwa więc przez określony czas, zaś jego rozwój może doprowadzić do śmierci. Rozpoznanie objawów presuicydalnych jest niezmiernie ważne, aby zahamować ten proces i nieść skuteczną pomoc.

Jak się mają wzorce preferowanych wartości osobistych do wyborów politycznych? O aksjologicznych przesłankach polaryzacji politycznej Polaków

Piotr Radkiewicz, piotr.radkiewicz@psych.pan.pl, Instytut Psychologii, Polska Akademia Nauk, www.psych.pan.pl

Przedmiotem wystąpienia był istniejący w Polsce od dawna, ale coraz bardziej ostatnio eskalujący, konflikt polityczny. Łączy się on z gwałtowną polaryzacją postaw społeczno-politycznych dużej części społeczeństwa. Można postawić tezę, że ze względu na intensywność, poziom wzbudzanych emocji i negatywny wpływ na relacje międzyludzkie, mamy do czynienia z konfliktem, który jest destruktywny i rozlany. Konflikty nabierają takich cech, kiedy przeciwnicy zaczynają posługiwać się względem siebie werbalną a nawet fizyczną agresją w celu zdeprecjonowania drugiej strony; oraz kiedy przedmiot konfliktu wkracza w codzienne interakcje między ludźmi i angażuje coraz więcej grup społecznych. Zgodni z przyjętą perspektywą teoretyczną, głównej psychologicznej przyczyny takiego konfliktu należy szukać w zderzeniu dwóch antagonistycznych systemów aksjologicznych – rozlany i destruktywny konflikt społeczny „żywi się” na ogół zderzeniem rywalizujących systemów wartości. W referacie omówiono wyniki ogólnopolskich badań, pokazujące że fundamentalny konflikt aksjologiczny w Polsce toczy się pomiędzy dwoma głównymi segmentami elektoratu politycznego – wyborcami Platformy Obywatelskiej (PO) i Prawa i Sprawiedliwość (PiS). Znajdują się oni na dwóch psychologicznych biegunach. Profil mentalny typowego zwolennika PO jest czysto indywidualistyczny (preferencja otwartości na zmianę i autoekspansji), z czym łączy się ideologia polityczna kulturowej lewicowości i ekonomicznej prawicowości. Z drugiej strony, profil mentalny typowego zwolennika PiS jest czysto wspólnotowy (preferencja zachowawczości i solidaryzmu społecznego), z czym łączy się ideologia polityczna kulturowej prawicowości i ekonomicznej lewicowości. Można powiedzieć, że charakterystyki psychologiczne obu elektoratów odzwierciedlają kluczowe różnice pomiędzy, odpowiednio, liberalnym i komunitarnym rozumieniem demokracji.

Kształtowanie wtórnego habitusu przez szkolne rytuały

Mariusz Dembiński, *mdmd@amu.edu.pl*. Zakład Metodologii Nauk o Edukacji, Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, *www.amu.edu.pl*

Nie da się wyjaśnić za pomocą habitusu zmian jakim habitus podlega. A mając na uwadze habitus wtórny, który jest kształtowany w czasie edukacji szkolnej, należy przyjąć założenie, że to rytuały szkolne są formami ucieleśniania się habitusu w umysłach uczniów, decydując o możliwości przekształcania ich pierwotnych struktur. Oznacza to, że rytuały szkolne, odzwierciedlając się w zinstytucjonalizowanych habitusach, stają się odpowiedzialne za ich kształtowanie, co przekłada się na możliwości poznawcze edukowanych umysłów.

Habitus (P. Bourdieu) należy pojmować jako system trwałych dyspozycji, które będąc nabyte przez jednostkę w trakcie procesu socjalizacji, generują i organizują praktyki, a także identyfikacje i wyobrażenia jednostek oraz grup społecznych. System ten, pierwotnie zgeneralizowany przez instytucje rodzinne, podlega przekształceniom w trakcie funkcjonowania w rzeczywistości szkolnej. Rzeczywistość ta posługuje się instrumentami edukacji i wychowania, których narzędziowa „poręczność” wpisuje się w szkolne i klasowe rytuały. Rytuały te należy traktować jako środki, „kształcące” nośniki informacji, które decydują o obowiązującym zmyśle praktycznym w danej placówce oświatowej. W zmyśle praktycznym (habitusie) odwzorowują się trwałe struktury poznawcze oraz schematy działań, przymuszające jednostki do określonego postrzegania sytuacji i odpowiadającym im reakcji. Istotą tak pojętego zmysłu praktycznego jest jego zwrotne odwzorowywanie się w edukacji i wychowaniu, których narzędziowy charakter urzeczywistnia się w rytuałach. W ten sposób rytuały stają się nośnikami wtórnego ucieleśniania się zmysłu praktycznego w edukowanych i wychowywanych jednostkach.

Migracja muzułmańska jako dopełnienie projektu multikulturowego. Przyszłość czy koniec państw narodowych?

Barbara Stanisławczyk-Żyła, *basia.stanislawczyk@gmail.com*, Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa, Wydział Teologiczny, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, www.uksw.edu.pl

Celem badawczym pracy jest weryfikacja tezy mówiącej o tym, że wielka migracja muzułmańska w Europie, jest dopełnieniem projektu wielokulturowości, którego początki sięgają lat 70., w Polsce zaś, podobnie jak w innych krajach postkomunistycznych Europy Środkowo-Wschodniej, rozpoczęły się po 1989 r.

Ze względu na interdyscyplinarne ujęcie tematu w procesie badawczym zastosowano podejście integralne, łączące różne metody i techniki badawcze, właściwe dla nauk społecznych i politycznych; w szczególności metodę fenomenalno-hermeneutyczną oraz metodę analityczno-syntetyczną.

W pracy wykazano, iż celem projektu multikulturowego jest stworzenie uniwersalnej cywilizacji i globalnego społeczeństwa, którego podstawą funkcjonowania jest polityka uznania. W praktyce oznacza to politykę, w której etnocentryzmy mają za zadanie zneutralizowanie dominacji państw narodowych i samych narodów, a w ostatecznym etapie przyczynienie się do ich rozmontowania. Proces realizacji polityki wielokulturowości napotkał wiele trudności. W rezultacie przyczynił się do rozbicia jedności społecznej. Polityka multikulturalizmu okazała się kolejną utopią, która przynosi ofiary. Mimo to proces multikulturalizmu jest kontynuowany i to z narastającą siłą. Ostatnia wielka fala migracji muzułmańskiej jest tego najlepszym przykładem i jednocześnie dopełnieniem projektu.

W społeczeństwach świata zachodniego narasta poczucie zagrożenia dominacją „obcej kultury” i zniszczeniem własnej, a także obawa o bezpieczeństwo. W rezultacie zaczyna się odradzać w różnych krajach poczucie własnej tożsamości narodowej i kulturowej. Więcej, tej tendencji zaczyna towarzyszyć pojawianie się nacjonalizmów, a nawet szowinizmu. Świat, zamiast się łączyć, dzieli się, tak jak się dzielą poszczególne społeczeństwa, co prowadzi do wewnętrznych konfliktów i ataków terroru. Zachodniemu światu grozi zderzenie cywilizacji, o czym pisał już ponad 20 lat temu Samuel P. Huntington?

Istnieje zatem potrzeba pilnych i pogłębionych studiów i analiz nastrojów społecznych oraz zagrożeń i skutków realizacji polityki migracyjnej.

Migracje polskich Romów do Wielkiej Brytanii – co wiemy?

Michał P. Garapich, *garapichmichal@gmail.com*, Ośrodek Badań nad Migracjami,
Uniwersytet Warszawski, *www.uw.edu.pl*

Elżbieta Mirga-Wójtowicz, *emirga@interia.pl*, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie,
www.up.krakow.pl

Kamila Fiałkowska, *k.fialkowska@gmail.com*, Ośrodek Badań nad Migracjami,
Uniwersytet Warszawski, *www.uw.edu.pl*

Jednym z celów projektu „Ciągłość czy zmiana – migracyjne ścieżki polskich Romów” (NCN, Polonez) – jest zbadanie historii emigracji polskich Romów po 1989 r. Podczas gdy emigracja z Polski po 1989 r. a zwłaszcza po 2004 r. przyciągnęła uwagę badaczy oraz mediów, emigracja mniejszości romskiej – mimo, że również miała, i wciąż ma miejsce, pozostaje słabo zbadaną kartą emigracji z Polski. W kontekście rozszerzonej Unii Europejskiej, sytuacja polskich Romów była dotąd postrzegana przez pryzmat np. wpływu funduszy europejskich na aktywizację i integrację Romów, zmian dotyczących tożsamości, polityki pamięci, czy marginalizacji społecznej. W momencie kiedy do UE przystąpiły Bułgaria i Rumunia migracja Romów w ramach Unii Europejskiej znalazła się w centrum uwagi polityków, mediów i badaczy – silnie podkreślano jej specyfikę i problematyzowano jako migrację nieprzystającą do ekonomicznej mobilności wewnątrz-europejskiej. Polscy Romowie, jako grupa jest nie tyle nieobecna, co niedostrzeżona w tej dyskusji. Jak bowiem pokazują zebrane przez nas informacje kwestia emigracji polskich Romów była przedmiotem rozmów między Wielką Brytanią a Polską już w latach 90. XX w., kiedy Romowie występowali o azyl w tym kraju. Zostało to zauważone przez tamtejsze władze i zinterpretowane jako poważny problem społeczny. Kto i jak emigrował z Polski, korzystając z jakich strategii i możliwości prawnych, dokąd, od kiedy, jak rozpowszechniona jest emigracja z Polski wśród polskich Romów, czy wracają, czy coś się zmieniło po 2004 r.? To tylko niektóre pytania, które towarzyszą badaczom podczas zbierania materiałów na ten temat.

Młódzież jako barometr zmian społecznych. Preferowane wartości w świadomości polskiej młodzieży na podstawie badań socjologicznych

Agnieszka Jurczak, agnieszka.jurczak@kul.lublin.pl, Instytut Socjologii, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, www.kul.pl

Praca dotyczyła problemu wartości deklarowanych przez młodzież w wybranych badaniach socjologicznych. Wpisuje się w wieloletni nurt analiz dotyczących kondycji aksjologicznej młodych ludzi w Polsce i stanowi przegląd wyników najważniejszych raportów wydawanych na przestrzeni lat. W toku rozważań poruszona została kwestia zmiany społecznej w zakresie kategorii wartości. Podjęta została również próba operacjonalizacji tego pojęcia, a także konceptualizacji terminu młodzież. Badana grupa społeczna stanowi bowiem szczególną kategorię, w której, jak w soczewce, „skupiają się najróżniejsze problemy życia społecznego”. Praca stara się odpowiedzieć na pytanie czy w dobie daleko posuniętej relatywizacji oraz laicyzacji w wielu dziedzinach życia społecznego, wartości wyznawane przez pokolenia rodziców i dziadków młodych ludzi są również tymi samymi wartościami, które towarzyszą młodzieży. Przemiany społeczno-gospodarcze, jakie dokonały się w Polsce po roku 1989 wpłynęły na każdą dziedzinę życia społecznego. Ich kierunek wyznaczyła w znacznym stopniu zmiana polityczna, która w sposób szczególny dotknęła systemu edukacji, a więc systemu, poprzez który musi przejść każdy młody człowiek. Zmienił się również styl życia oraz sposób spędzania czasu wolnego. Wszystkie te elementy rzutują na zachowania oraz sposób postrzegania jednostki; wpływają również na jej system aksjologiczny. Stąd też młodzież oraz wyznawane przez nią wartości i postawy, mogą być rozumiane jako barometr zmian zachodzących we współczesnym życiu społecznym. Sfera wartości, której dotyczy zaproponowany artykuł jest ważną sferą w życiu każdego człowieka, a ponadto jest sferą, która bardzo długo przechodzi proces jakichkolwiek przeobrażeń. Tym bardziej oznacza to, że powinno się prowadzić szczegółowe badania i analizy jej dotyczące. Jest to bowiem czynnik, za pośrednictwem którego można bardzo dużo dowiedzieć się o społeczeństwie i zachodzących tam przemianach.

„Najlepszy TATA na świecie” – w poszukiwaniu nowego wzoru ojcostwa

Grzegorz Błahut, *matrio@op.pl*, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej,
Uniwersytet Śląski, *www.us.edu.pl*

Wzory ludzkich zachowań, w tym pełnienie ról rodzicielskich uwarunkowane są kulturowo. Ojciec zawsze miał w rodzinie określone znaczenie, ale charakter pełnionych przez niego praktycznych, jak i symbolicznych funkcji, odzwierciedlany był przez historyczne i geograficzne zróżnicowanie kultur. Należy stwierdzić, iż w ostatnich latach, w wyniku głębokich przemian w społeczeństwie polskim, zapoczątkowanych transformacją ustrojową po 1989 roku, nastąpiły także istotne przeobrażenia dotyczące wartości i tożsamości. W wyniku pojawienia się nowych wzorów i oczekiwań uwidoczniły się odpowiednio nowe modele męskości oraz ojcostwa. Problemy ojców walczących o swoje prawa, coraz częściej nagłaśniane w środkach masowego przekazu, stały się też przedmiotem merytorycznej dyskusji i naukowej refleksji w kręgach prawników, naukowców a także, co warte podkreślenia, organizacji działających na rzecz poprawy sytuacji mężczyzn, którzy choć są rodzicami, nie mogą w pełni uczestniczyć w opiece i wychowywaniu swych dzieci. To ożywione zainteresowanie w rezultacie nie tylko naświetla problemy ojców ale wskazuje jednocześnie na ważkość problematyki ojcostwa w ogóle. Problematyka ta z kolei była zawsze powiązana z problematyką męskości. W dobie intensyfikowanych przepływów wzorów kulturowych wypełnienie przez współczesnego mężczyznę roli ojca napotkało trudności związane z brakiem odniesienia do modelu utrzymującego nadal powszechną społeczną aprobatę a nowego, który dostatecznie nie został ukonstytuowany. Ponadto postulowany pluralizm kulturowy sprzyja rozmyciu się konkretnych postaw i wzorów kulturowych. Przyjęto więc także hipotezę, że we współczesnym heterogenicznym społeczeństwie nie ma jakiegokolwiek dominującego wzoru. W diagnozowanym kryzysie męskości i powiązanim z nim kryzysie ojcostwa można widzieć nie tyle deficyt, co zmianę dominującego w kulturze paradygmatu oraz charakteryzującą współczesnego człowieka wielowymiarowość, czy wielorakość.

Pasja pracy czy uzależnienie?

Pracoholizm jako jedno z zagrożeń współczesnego świata

Sylwia Jankowicz, sylwia_jankowicz@poczta.onet.pl, Katedra Psychologii Klinicznej, Instytut Psychologii, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, www.kul.pl

Zjawisko pracoholizmu, w kontekście wzrastającej skali problemu i negatywnych konsekwencji jakie za sobą niesie, zyskuje coraz większe zainteresowanie wśród psychologów i terapeutów uzależnień. Niewątpliwie można je określić znakiem współczesnych czasów, w których człowiek dążąc do zaspokojenia potrzeb materialnych, czy uzyskania pożądanego statusu zawodowego, coraz bardziej zatracą się w pracy kosztem życia osobistego. Zważając na fakt, iż czynności związane z pracą stanowią przejaw przystosowawczego funkcjonowania, nierzadko problem pracoholizmu pozostaje niezauważony. Określenie granicy pomiędzy silnym zaangażowaniem wynikającym z pasji a uzależnieniem nie jest łatwe. Patologia uzależnień behawioralnych nie wynika bowiem z samego faktu zaangażowania się w daną czynność – na przykład pracę – ale wiąże się z intensywnością jej podejmowania i konsekwencjami jakie za sobą niesie. Pracoholizm odnosi się do kompulsywnych zachowań osoby, której potrzeba pracy jest na tyle silna, że jej zaspokajanie wywołuje znaczne dolegliwości i wywiera negatywny wpływ na stan zdrowia. Osoby uzależnione od pracy wyróżniają się niezdolnością wyłączania się z pracy – nawet, jeśli angażują się w inne aktywności, ich myśli i wyobrażenia oscylują wokół zobowiązań zawodowych. Warto podkreślić, iż w porównaniu z innymi uzależnieniami, pracoholizm jest postrzegany pozytywnie. W społecznym odbiorze, kojarzony jest z takimi cechami jak siła, władza, czy posiadanie dobrobytu materialnego. Presja ze strony środowiska organizacyjnego oraz powszechna moda na bycie osobą zapracowaną, odnoszącą sukcesy, goniącą za rozwojem zawodowym, stwarza warunki do zaistnienia uzależnienia od pracy u osoby o określonych predyspozycjach oraz wzmacnia jego przejawy. Z tego względu, niezwykle istotne wydają się być działania o charakterze wczesnej prewencji, kładące nacisk na utrzymywanie równowagi między pracą a życiem prywatnym, celem zminimalizowania ryzyka wystąpienia pracoholizmu wśród osób zdrowych.

Powody zalecenia o przedłużeniu/zakończeniu środka zapobiegawczego w opiniach sądowo-psychiatrycznych

Karol Striżyk, *kstrizyk@st.swps.edu.pl*, Uniwersytet SWPS, II Wydział Psychologii we Wrocławiu, *www.swps.pl*

Dariusz Galasiński, *d.galasiniski@wlv.ac.uk*, University of Wolverhampton, Faculty of Arts, *www.wlv.ac.uk*

Osoby, które zostały uznane za niepoczytalne w chwili popełnienia przestępstwa, przeważnie uznawane są za niewinne i nie podlegają karze więzienia. W praktyce jednak, większość z nich, w ramach środka prewencyjnego, izolowana jest w zamkniętych oddziałach psychiatrycznych. Czas pobytu w takich ośrodkach jest w zasadzie nieokreślony – co pół roku sąd wydaje decyzję o przedłużeniu bądź zaniechaniu detencji. Jedną z najważniejszych przesłanek do podjęcia tej decyzji stanowi opinia biegłych psychiatrów (i psychologów). Ze względu na swoje znaczenie, opinie zostały wzięte pod lupę przez naukowców. Według polskiego prawa, na konieczność detencji wskazuje choroba psychiczna i wysokie ryzyko ponownego popełnienia zbrodni o wysokiej szkodliwości społecznej. Badania wykazują, że pomimo rozwijania strukturyzowanych narzędzi służących do przewidywania ryzyka, ich zastosowanie wciąż pozostaje marginalne. Nie jest jasne na jakiej podstawie biegli wydają swoje opinie.

W naszej pracy jesteśmy zainteresowani tym, jak biegli uzasadniają swoje zalecenia co do zakończenia bądź przedłużenia detencji. Zebraliśmy 159 opinii sądowo-psychiatrycznych, które dotyczyły 28 pacjentów. Dwoje sędziów kompetentnych, na podstawie literatury opinii, stworzyło kategoryzację owych uzasadnień, a następnie kodowało je dla poszczególnych opinii. Przeprowadziliśmy odpowiednie jakościowe i ilościowe analizy.

Na podstawie analiz argumentujemy, że uzasadnienia dla zaleceń co do zakończenia lub przedłużenia detencji nie mają jednolitej struktury – najczęściej występujące kategorie pojawiały się w maksymalnie połowie przypadków. Ponadto, najbardziej dominującymi uzasadnieniami są te, które odwołują się do kategorii subiektywnych (takich jak np. wgląd czy krytycyzm). Uzyskane rezultaty dyskutujemy w oparciu o istniejącą literaturę przedmiotu.

Propozycja zmiany art. 38 Konstytucji RP i jej konsekwencje dla prawno-karnej ochrony dziecka poczętego

Sylwia Soja, soja.sylwia@wp.pl, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy, www.kpsw.edu.pl

Celem wystąpienia było zanalizowanie zasadności projektu zmiany polegającej na dopisaniu do obecnego brzmienia art. 38 KRP wyrazów „od momentu poczęcia”. Wprawdzie projekt poselski został złożony w 2006 r., a odrzucony w 2007 r., jednakże w ostatnich miesiącach sprawa powróciła czego przejawem stały się inne projekty, w tym jeden oparty za pełną liberalizacją prawa aborcyjnego, a drugi będący w opozycji do tego pierwszego. Przyjęto, że zmiana Konstytucji w tym zakresie wymagałaby rekonstrukcji już istniejących przepisów Kodeksu Karnego czy też ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży. W pierwszej części omówiono obowiązujące przepisy regulujące dopuszczalność przerywania ciąży przy jednoczesnej próbie odpowiedzi na pytanie o społeczno-prawne skutki tejże nowelizacji. Zwrócono uwagę, że po raz pierwszy w Polsce doszłoby do wprost wyrażonego prawem zrównania statusu płodu z człowiekiem już narodzonym. W tym miejscu odwołano się do stanowiska prof. dr hab. Eleonory Zielińskiej, która dostrzegła problem w związku ze zmianą polegający na konieczności respektowania prawa do życia płodu nawet w obliczu zagrożenia tegoż samego dobra w stosunku do jego matki. W drugiej części przedstawiono dwa aspekty, które uznano za niezbędne przy ocenie zasadności projektu zmiany. Należały do nich życie człowieka określane przez nauki biologiczne oraz życie jako zagadnienie filozoficzno-prawne. W trzeciej części przytoczono najbardziej charakterystyczne opinie sporządzone przez Biuro Analiz Sejmowych, które przybliżyły kierunek zmian w przypadku wprowadzenia nowelizacji. Dostrzeżono, że ustawodawca w sprawie aborcji kierował się wyjątkową ostrożnością co czyni do dnia dzisiejszego i tym samym przychylił się do pozostania przy obecnej konstrukcji prawnej.

Przemiany w duchowości współczesnych Polaków z perspektywy socjologii jakościowej. Ujęcie teoretyczne

Wiesław Setlak, *anthroposws@gmail.com*, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Rzeszowski,
www.ur.edu.pl

Socjologia jakościowa towarzyszyła początkom i wczesnym etapom rozwoju naukowego poznawania, czyli opisu i rozumienia (niekiedy też wyjaśniania) zjawisk i procesów związanych z wytwarzaniem przez człowieka rzeczywistości społecznej (świata społecznego), poczynając od Émile'a Durkheima przez Floriana Znanieckiego, Józefa Chałasińskiego czy Eltona Mayo. Po kilku dekadach dominacji socjologii opartej na formule badań ilościowych, socjologia jakościowa proponująca szerokie spektrum środków holistycznego oglądu zjawisk społecznych oraz ich hermeneutycznej interpretacji odzyskuje swoją rangę. Dzięki tendencjom antyścience, które ujawniły się na przełomie lat 70. i 80. ubiegłego wieku i wpłynęły zasadniczo na ewolucję socjologii jakościowej, możliwe jest względnie efektywne badanie wszelkich interakcji konstytuujących zmiany w obrazie współczesnej duchowości. Celem referatu jest ustalenie głównych korelatów tego procesu na przykładzie realiów polskich. Zakłada się, że główną „siłą sprawczą” przemian w duchowości współczesnych Polaków jest szeroko rozumiana sekularyzacja (zeświecczenie, laicyzacja) odpowiedzialna za zubożenie sfery sacrum w społeczeństwie tradycyjnie chrześcijańskim, czego skutkiem są dające się identyfikować zmiany aksjologiczne, jak np. prymat etyki sytuacyjnej nad normatywną, ignorowanie bądź przecenianie znaczenia wartości konserwatywnych (tradycyjnych) etc. Sekularyzacja nie jest oczywiście jedynym źródłem przemian duchowości. Na obraz duchowości Polaków żyjących w nowoczesności czy ponowoczesności (granica jest tutaj nader płynna, nieostra) mają też wpływ takie zjawiska, jak powszechna wirtualizacja komunikacji interpersonalnej i społecznej ograniczająca przestrzeń kontaktów bezpośrednich, „amerykanizacja” sfery medialnej i obyczajowej, marginalizacja kultury wysokiej, inaczej mówiąc – wszelkie te czynniki, które zaświadczą o hegemonii „technopolu” (pojęcie wprowadzone przez Neila Postmana) w świecie społecznym ponowoczesności. Integralną część tak charakteryzowanej rzeczywistości stanowi Polska i polskie społeczeństwo.

Rola mediów w procesie tworzenia, umacniania i rozpowszechniania stereotypów dotyczących par z różnicą wieku

*Róża Szafranek, roza.szafranek@gmail.com, Instytut Psychologii Stosowanej,
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie*

Celem wystąpienia było przedstawienie wyników analiz artykułów opublikowanych na portalu Pudelek oraz w magazynie „Zwierciadło”. Analizie poddano teksty dotyczące stereotypizowania par z dużą (minimum 15 lat) różnicą wieku, w których kobieta jest młodsza od mężczyzny. Kontekst teoretyczny, w jakim rozważono możliwość stwarzania i powielania przez media stereotypów o związkach z dużą różnicą wieku, gdzie partnerka jest młodsza, a partner starszy, stanowi teoria Jeana Baudrillarda wyłożona w Symulakrach i symulacji. Metoda, której użyto do analizy jest krytyczną analizą dyskursu (KAD) autorstwa Normana Fairclougha. Pierwsza część wystąpienia zawierała teoretyczne rozważania dotyczące możliwości wskazania autora lub nośnika stereotypu obecnego w mediach. Innymi słowy: poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy możliwe jest wyodrębnienie jednego podmiotu odpowiedzialnego za utrzymywanie stereotypów w mocy. Zgodnie bowiem z tym, co skonstatował Jean Baudrillard: „to nie my oglądamy media, ale media oglądają nas”, trzeba powiedzieć, że granica między tym, co oglądamy w mediach, jakie modele normalności społecznej uznajemy za obowiązujące i co myślimy o samych sobie, już dawno się zatarła. Druga część wystąpienia to analiza tekstów opublikowanych w dwóch profilowo odmiennych mediach: na portalu informacyjnym Pudelek i w magazynie „Zwierciadło”. Pozwoliła ona wyodrębnić najbardziej powszechne stereotypy oraz typy strategii, którymi posługują się autorzy tekstów w procesie stereotypizowania par z dużą różnicą wieku. Celem wystąpienia jest ukazanie, jak znaczącą i kluczową rolę odgrywają media w procesie tworzenia i reprodukcji stereotypów.

Senior jako zaangażowany społecznie obywatel

Katarzyna Ziomek-Michalak, *kziomek@aps.edu.pl*, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, *www.aps.edu.pl*

W referacie zaprezentowano wyniki analiz dokumentów zastanych w zakresie podejmowanej przez polskich seniorów aktywności społecznej. Aktywność jest pojęciem, którego zawartość treściowa wskazuje, że traktuje się ją jako warunek układania stosunków jednostki z resztą środowiska, które ją otacza, tak, by jej życie przebiegało pomyślnie. Źródłem aktywności są zawsze potrzeby, a aktywność jednostki staje się źródłem ich zaspokajania. Jest sposobem na poszukiwanie, realizowanie, budowanie z innymi ludźmi nowej, pozytywnej wartości, w wymiarze jednostkowym i społecznym. W dobie wydłużającej się średniej wieku oraz wzrostu liczebnego osób starszych, bardzo ważne jest zwrócenie uwagi na aktywność podejmowaną przez seniorów, w tym także na ich aktywność społeczną. W literaturze funkcjonuje klasyfikacja B. Neugarten, warta przywołania ze względu na fakt, iż wyróżnione przez nią rodzaje postaw adaptacji do życia na emeryturze uwzględniają aktywność społeczno-kulturalną. I typ postawy ukazuje reorganizację własnego życia po przejściu na emeryturę, by utrzymać wysoką i różnorodną aktywność odmienną od dotychczasowej. Senior realizuje się w różnych formach działań kulturalnych, nie zaniedbując działalności prospołecznej. II typ postawy charakteryzuje się koncentrowaniem na aktywności podporządkowanej tylko jednej dziedzinie zainteresowań. III typ postawy to skupienie się na działalności stricte kulturalnej, co wyraża się w aktywnym uczestnictwie w takich formach artystycznych, jak teatr, kabaret, chór, poezja itp. IV typ postawy wyróżnia się koncentracją na działaniach prospołecznych, jak wolontariat, czy organizacje samopomocowe. Miejscami predestynowanymi do animowania i rozwijania aktywności kulturalnej wśród osób starszych są najczęściej placówki kulturalne, ale też kościoły i domy parafialne.

Społeczeństwo (polskie) w obliczu współczesnego ryzyka

Przemysław Wrochna, *przemyslaw.wrochna@gmail.com*, Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

W potocznym rozumieniu ryzyko jest czymś „złym”. Związane jest z niepewnością przyszłych sytuacji. Jest to zjawisko towarzyszące społeczeństwu (niewątpliwie) na każdym etapie jego rozwoju. Nie inaczej jest współcześnie (w zglobalizowanym świecie), kiedy ryzyko w sposób „demokratyczny” dotyka nas wszystkich. Dlatego też, dzisiejsza rzeczywistość, nazywana także „społeczeństwem ryzyka” (tak określa ją niemiecki socjolog Ulrich Beck), jest światem zagrożeń, których źródło stanowi postęp naukowo-technologiczny i rozwój cywilizacyjny, odciskające swe piętno w takich dziedzinach aktywności ludzkiej jak: polityka, środowisko naturalne, praca, zdrowie, rodzina, życie codzienne.

Ryzyko związane ze zmianami klimatu, kryzys gospodarczy i migracyjny, zagrożenie dla politycznej stabilności Unii Europejskiej, widmo wojny nuklearnej czy wreszcie groźba międzynarodowego terroryzmu. Dynamika negatywnych zjawisk, ich globalna skala, a także ogrom informacji przekazywany przez media masowe przyczynia się zwiększenia (intersubiektywnej) świadomości ryzyka. To wszystko zespala nas w globalną „wspólnotę” zagrożeń, do której od ponad ćwierćwiecza należy także i społeczeństwo polskie.

Niniejszy referat odpowiadać ma na pytania o to: z jakimi niepokojami boryka się obecnie społeczeństwo polskie? Jakie jest miejsce naszych obaw w szerszym kontekście europejskim i globalnym? Czy rzeczywiście to samo ryzyko, dotyczy wszystkich nas w takim samym stopniu? A także czy ryzyko faktycznie jest dzisiaj wszechobecne, a zmiany poglądów na temat potencjalnych zagrożeń wpływać mogą na to, jak pojmujemy siebie i społeczeństwo?

Społeczeństwo informacyjne. Znaczenie strategii „on-line” w komunikacji podczas wyborów samorządowych na wybranych przykładach

Tomasz Knecht, *t.knecht@uksw.edu.pl*, Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa, Wydział Teologiczny, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, *www.uksw.edu.pl*

W niniejszej prezentacji przedstawiono znaczenie stosowania strategii „on-line” w procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, prowadzenia samorządowej kampanii wyborczej oraz komunikacji na linii urząd – mieszkańcy. Jako wzorcowy przykład wykorzystano organizację pożytku publicznego pn. Stowarzyszenie „Radzyńskie Forum”.

Stowarzyszenie „Radzyńskie Forum” to organizacja pozarządowa, powstała w 2007 roku. Jednym z podstawowych celów, które postawiło przed sobą Stowarzyszenie, jest proponowanie i wspieranie przedsięwzięć z dziedziny Społeczeństwa Informacyjnego dla wzmocnienia świadomości społecznej mieszkańców. Cel ten realizuje m.in. poprzez budowanie zasobów wiedzy, edukację oraz promocję problematyki Społeczeństwa Informacyjnego.

W niniejszym referacie podjęto próbę przybliżenia pojęcia „Społeczeństwo Informacyjne” w rozumieniu działań podejmowanych przez Stowarzyszenie „Radzyńskie Forum”. Na przykładzie konkretnych inicjatyw Stowarzyszenia pokazano, w jaki sposób konstruowana była komunikacja z mieszkańcami miasta i gminy Radzymin i jak była ona przez nich odbierana. Dokonano analizy zarówno materiałów informacyjnych Stowarzyszenia (ulotki, plakaty, strona www, profil na Facebooku) jak i działań podejmowanych w trakcie kampanii wyborczej.

W wyniku dokonanej analizy przedstawiono efekty, jakie przyniosła ta strategia w kontekście wyborów samorządowych w 2014 roku. Dokonano także bieżących obserwacji, które miały dać odpowiedź na pytanie, czy i jakie zmiany zaszły w sposobie komunikacji pomiędzy radzyńskim samorządem a mieszkańcami na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Sponsoring seksualny a związki tradycyjne

Małgorzata Kozioł, *malgorzata.koziol@onet.pl*, Zakład Socjologii Kultury i Wychowania, Wydział Filozofii i Socjologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, *www.umcs.pl*

Sponsoring seksualny przez większość badaczy uznawany jest za jedną z form prostytucji, ze względu na to, iż kobieta za swoje usługi towarzysko-seksualne otrzymuje gratyfikację materialną. Zapłata stanowić ma jednocześnie swego rodzaju „barierę” zabezpieczającą przed emocjonalnym zaangażowaniem się partnerów w relację. Z teoretycznego założenia sponsoring seksualny ma przedmiotowy i protekcjonalny charakter o zabarwieniu hedonistycznym. Niemniej jednak, jak pokazują wyniki przeprowadzonych badań własnych (26 wywiadów bezpośrednich i 23 formie pisemnej, z osobami będącymi w układach sponsorowanych, zarówno kobietami świadczącymi swoje usługi, jak i ich nabywcami, tj. sponsorami) dotychczasowy obraz relacji sponsorowanych, ukazany w literaturze oraz w mediach, w wielu przypadkach i aspektach, jest obrazem znacznie uproszczonym. Głównie dlatego, iż nie uwzględnia on psychospołecznego wymiaru owych znajomości. Analizując wypowiedzi respondentów, zauważono interpersonalny, intymny charakter relacji sponsorowanych. Na tej podstawie stwierdzono odmienną formę układów, które nie ograniczają się wyłącznie do wymiany usług, tj. towarzystwo, seks w zamian za pieniądze bądź inne dobra materialne, lecz zawierają komponenty wpisujące się w definicję intymności w trójczynnikowej koncepcji Sternberga. I pomimo iż, większość respondentów zaznaczało, że w układach szuka przede wszystkim zaspokojenia seksualnego, spokoju, braku stresu, braku większych zobowiązań i wymagań wobec ich osoby, jednocześnie przyznawali, iż poszukają w nich także bliskości drugiej osoby. Ujawniali przy tym niezaspokojone potrzeby związane z kondycją człowieka jako istoty społecznej, tj.: potrzebę szacunku, zrozumienia, akceptacji, przyjaźni a nawet miłości. Celem referatu było danie asumptu do refleksji oraz dyskusji nad zagadnieniem, czy według tak przedstawionego obrazu relacji sponsorowanych, wciąż są one wyłącznie formą transakcji, czy też w czasach kultury natychmiastowości, konsumpcjonizmu i indywidualizmu, stają się one wygodną alternatywą dla związków tradycyjnych?

Sytuacja materialna gospodarstw domowych regionu lubelskiego w świetle najnowszych badań

Krzysztof Sala, krzysztofsal@onet.pl, Instytut Politologii, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, www.up.krakow.pl

Gospodarka wolnorynkowa to taki rodzaj systemu alokacyjnego w którym podmioty gospodarcze kierują się własnym interesem i podejmują działania kierując się racjonalnością gospodarowania. Dzięki racjonalnemu podejmowaniu decyzji podmioty gospodarcze mają możliwość zaspokajania swoich rosnących potrzeb oraz maksymalizacji zysku i zadowolenia. System wolnorynkowy nie jest jednak idealny. Jego przeciwnicy wskazują przede wszystkim na narastanie nierówności społecznych i poszerzanie zjawiska biedy, wykorzystywanie jednostek jako zasobów pracy, egoizm i wypaczenie wartości o charakterze etycznym. Celem pracy było przedstawienie najnowszych danych o sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Analizie poddano jeden z regionów „ściany wschodniej”, a mianowicie województwo lubelskie. W pracy podjęto próbę zdefiniowania pojęcia dobrobytu i ubóstwa. Ukazano najważniejsze wskaźniki ekonomiczne opisujące sytuację materialną gospodarstw domowych w Polsce. Przedstawiono również przyczyny niekorzystnej sytuacji materialnej w województwie lubelskim. Poddano je analizie. Szczególną uwagę poświęcono sytuacji materialnej gospodarstw domowych w województwie lubelskim. Przedstawiono najważniejsze dane świadczące o jej poziomie. Też, jaką postawiono w pracy było założenie, że sytuacja materialna gospodarstw domowych w województwie lubelskim na tle innych regionów w Polsce jest niekorzystna. Wymaga podjęcia stosownych działań o charakterze zaradczym. Artykuł powstał przy wykorzystaniu zwartych materiałów książkowych, czasopism i danych statystycznych. Metoda badawcza zastosowana w publikacji to krytyka piśmiennicza danych zastanych. Wyniki badań pozytywnie weryfikują postawioną tezę.

Sytuacja osób w wieku 50+ na rynku pracy w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej w odniesieniu do polityki aktywizacji zawodowej realizowanej w danym kraju

Dagmara Golba, dagmara.golba@gmail.com, Instytut Spraw Publicznych, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński, www.uj.edu.pl

Starzenie się społeczeństwa to problem, który dotyka wielu państw świata, w tym także wielu państw Unii Europejskiej. Zjawisko to ma wpływ również na rynek pracy. Zmiany wywołane procesem starzenia się organizmu niejednokrotnie wymuszają wprowadzenie specjalnych uwarunkowań, ergonomię stanowiska pracy oraz warunków pracy osób starszych, tak aby jak najlepiej mogły wykorzystywać swój potencjał w pracy. Celem pracy była prezentacja sytuacji osób starszych na rynku pracy w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej w latach 2004-2017, szczególnie w kontekście polityk związanych z aktywizacją zawodową, które realizowane są w tych państwach. Autor analizę rozpoczął od omówienia kwestii związanych ze starzeniem się społeczeństwa, a szczególnie danych dotyczących Polski, Unii Europejskiej jako całości oraz wybranych do analiz państw: Niemiec, Danii, Hiszpanii, Czech oraz Węgier. Autor po przedstawieniu sytuacji osób w wieku 50+ na rodzimym rynku pracy i zaprezentowaniu danych statystycznych ich dotyczących, dokonał porównania i zestawienia ich z analogicznymi danymi dotyczącymi wybranych krajów Unii Europejskiej: Niemiec, Danii, Hiszpanii, Czech oraz Węgier w latach 2004-2017. W referacie autor omówił polityki związane z aktywizacją zawodową osób w wieku 50+ realizowane w Polsce i wyżej wymienionych krajach w ciągu ostatnich 10 lat, a także wspomnij czy problem starzenia się społeczeństwa dotyczy wybranych do analizy państw i w jakim stopniu wpływa na rynek pracy w danym kraju.

Wybrane mechanizmy konstruowania internetowej tożsamość przedsiębiorstwa na przykładzie polskiej branży IT

Łucja Majczak-Burek, lucjamajczak@poczta.onet.pl, Wydział Nauk Społecznych,
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, www.kul.pl

„Wyróżnij się lub zgiń” hasło powtarzane przez specjalistów od marketingu, employer branding, personal branding, trenerów biznesu, specjalistów public relations etc., powtarzane obecnie niczym zaklęcie, które ma rozwiązać problemy zarówno na gruncie biznesowym, jak również w życiu zawodowym, czy także na polu relacji prywatnych. Tożsamość, pracownika czy też przedsiębiorstwa w Internecie, jest fundamentem warunkującym komercyjny sukces i rozwój na wielu płaszczyznach. Konkurencyjność wielu firmy, nadmiar bodźców w Internecie, pragnienie szybkiego zaspokojenia potrzeb dóbr materialnych przy wykorzystaniu do tego celu narzędzi technologii internetowych i mobilnych powodują, że głównym celem warunkującym byt przedsiębiorstwa jest jak najgłośniejsza i wyraźniejsza artykulacja corporate online identity. W związku z tym rola konstruowania tożsamości firmy zwłaszcza w Internecie jak zauważają badacze zjawiska (np. Balmer, Lis) dramatycznie rośnie.

Celem referatu była analiza dyskursu IT na celowej próbie – stron internetowych przedsiębiorstw nowych technologii, funkcjonujących na polskim rynku. Badania pozwolą odtworzyć i zbadać ich tożsamości oraz świat społeczny. Ukazanie wykorzystywanych w procesie komunikowania przedsiębiorstw kodów graficznych (np. systemy identyfikacji wizualnej, symbole, barwy) umożliwią odtworzenie ram tożsamości przedsiębiorstwa. W dyskursywnym konstruowaniu corporate on-line identity istotne są także mechanizmy językowe. Wykorzystywana jest gra dwóch funkcji: informacyjnej i perswazyjnej. Celem referatu była analiza komunikatów firm pod względem językowym i wizualnym oraz ukazanie na tym polu mechanizmów zastosowanych w celu budowy internetowej tożsamości przedsiębiorstwa.

Zaburzenia mowy – percepcja społeczności akademickiej. Wyniki badań

Katarzyna Kokot, *katarzyna.kokot@uwr.edu.pl*, Zakład Poradczawstwa, Uniwersytet Wrocławski, *uni.wroc.pl*

Zaburzenia mowy to zagadnienie bardzo szerokie, które można analizować na rozmaitych płaszczyznach dyscyplin naukowych. Należą do nich medycyna, a w tym neurologia, laryngologia, foniatria czy też nauki humanistyczne takie jak językoznawstwo, psychologia, pedagogika czy socjologia. Zaburzenia mowy to rozmaite nieprawidłowości pochodzenia egzogenne i endogenne o różnym nasileniu, dynamice i rozległości. Towarzyszą im różne objawy, także o charakterze dynamicznym. Symptomatologia w tym obszarze jest bardzo bogata, począwszy od subtelnych problemów artykulacyjnych, ale na przykład z towarzyszącym brakiem rozumienia mowy, poprzez poważne zaburzenia płynności mówienia, aż do braku rozwoju mowy lub jej regresu czy zahamowania. Niektóre zaburzenia są widoczne czy też raczej słyszalne. W zależności od objawu towarzyszącego przypisuje się jednostce, która ów objaw posiada, jakąś jednostkę chorobową bądź dokonuje się stygmatyzacja na poziomie stereotypowych zachowań społecznych. Percepcja zaburzeń oraz reakcje temu mechanizmowi towarzyszące, zarówno te indywidualne jak i społeczne mają charakter pozytywny, jak i negatywny. Czynnikiem, od których zależy percepcja jest także wiele. Są to między innymi wiek, płeć, doświadczenia, posiadana wiedza, wykształcenie itp. Niniejsza praca to doniesienie z badań przeprowadzonych w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 2012-2017 wśród studentów drugiego, trzeciego oraz drugiego roku studiów drugiego stopnia (dawniej piąty rok) pedagogiki o różnych specjalizacjach: poradnictwo i pomoc psychopedagogiczna, resocjalizacja, opiekuńcza z terapią, kształcenie zintegrowane z edukacją przedszkolną.

Postery naukowe

Charakterystyka formalna karier młodych Polaków

Karolina Mudło-Głagolska, karolina.mudlo@gmail.com, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, www.ukw.edu.pl

Marta Lewandowska, mlewandowska253@gmail.com, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, www.ukw.edu.pl

Badacze zajmujący się karierą z punktu widzenia zarządzania organizacją podkreślają, że zachodzące zmiany gospodarcze spowodowały przeobrażenia w modelach i sposobach realizowania współczesnych karier zawodowych. Jest to związane z faktem, że w latach 90. XX wieku rozpoczął się proces odchodzenia od karier realizowanych w ramach tylko jednej lub kilku organizacji. Sytuacja ta wymusiła konieczność dostosowywania karier zawodowych wszystkich uczestników rynku pracy do nowych wymogów i oczekiwań organizacji. Przedmiotem badania jest opis karier młodych dorosłych. Celem pracy było wyodrębnienie i opisanie karier zawodowych realizowanych w Polsce przez młodych dorosłych. Przyjmuje się trzy kryteria wzorów karier: ciągłość, stabilność i mobilność. Przyjęte podejście polega na wyodrębnieniu trzech dychotomicznych cech karier odnoszących się do pojedynczych kryteriów. Oznacza to identyfikację sześciu cech karier, tj. kariera stabilna/ kariera niestabilna (zmienna), kariera ciągła i nieciągła (przerywana) i kariera mobilna i niemobilna. Została także podjęta próba typologizacji karier oraz wyróżnienia wzorów na podstawie powyższych trzech formalnych charakterystyk kariery. Drugim celem była identyfikacja związków czynników demograficznych ze wzorami karier zawodowych. Analiza wyników pozwoliła wyznaczyć wzory kariery tradycyjnej i dynamicznej dla młodych Polaków. Wśród badanych dominują cechy kariery tradycyjnej – stabilnej, niemobilnej i ciągłej. Analiza wykazała, że cechy demograficzne nie różnicują istotnie cech karier.

Młodzi aktywni – lokalne i ogólnopolskie inicjatywy młodzieżowe oraz rola liderów społecznych w budowaniu społeczeństwa partycypacyjnego

Katarzyna Słania, kasiaslania@poczta.onet.pl, Wydział Pedagogiki i Psychologii,
Uniwersytet Śląski, www.wpips.us.edu.pl

W dobie przemian społeczno-kulturowych należy zwrócić uwagę na zmiany jakie zachodzą w zakresie partycypacji młodego pokolenia w życiu lokalnym i ogólnospołecznym. Problem ten nie jest nowy, bo o konieczności włączania dzieci i młodzieży w procesy decyzyjne w sprawach ich dotyczących sygnalizował już Korczak. Aby można było zauważyć zmiany w tym zakresie konieczne były prawne uregulowania, a pierwszym krokiem w tym zakresie było uchwalenie Konwencji o Prawach Dziecka w roku 1989. Jednym z ważnych dokumentów mówiącym o uczestnictwie młodego pokolenia jest także Znowelizowana europejska karta uczestnictwa młodych ludzi w życiu lokalnym i regionalnym z roku 2003, w której podkreślone zostało, iż państwa powinny stwarzać młodym ludziom możliwość partycypacji oraz wspierać inicjatywy podejmowane przez dzieci i młodzież. Na szczeblu lokalnym coraz większą popularnością cieszą się Młodzieżowe Rady Miast i Gmin, które stwarzają szansę na zaistnienie młodzieży w sferze obywatelskiej, a także udział w budowaniu nowego, aktywnego społeczeństwa. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają jednostki wyróżniające się w danej zbiorowości - liderzy społeczni. Są to osoby charakteryzujące się określonymi cechami takimi jak: wysoki stopień uspołecznienia, umiejętność współpracy, empatia, chęć niesienia pomocy innym, czy kreatywność. Pożądane u liderów są również następujące kompetencje: umiejętność motywowania innych do działania, branie odpowiedzialności za grupę, rozdzielanie zadań na poszczególnych członków zespołu oraz reprezentowanie ich w kontaktach z różnymi instytucjami. Celem wystąpienia było zaprezentowanie różnych form aktywności młodych ludzi (młodzieżowych liderów) oraz korzyści z tego płynących zarówno dla nich samych, jak i środowiska, w którym żyją, ale również ukazanie problemów, z którymi muszą się zmagać realizując swoje zadania.

Rola rodziny wielodzietnej w kształtowaniu polityki prorodzinnej

Magdalena Masztalerz, *mmasztalerz.kul@gmail.com*, Katedra Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, *www.kul.pl*

Rodzina jest podstawową grupą społeczną, na której opiera się społeczeństwo. Jest więc elementem niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. Dla młodego człowieka stanowi ważne, a w kolejności pierwsze środowisko rozwojowe i wychowawcze. Rodzina pierwsza wprowadza w życie społeczne, uczy czynnie żyć w grupie społecznej i tym samym rozwija podstawy osobowości dziecka. Ma znaczący wpływ na kształtowanie się osobowości, postawy obywatelskiej, kultury, wartości przyszłych obywateli. To rodzina zapewnia prawidłowy rozwój intelektualny i przygotowanie młodzieży do pełnienia ról społecznych. Środowisko rodzinne jest głównym ośrodkiem rozwoju sfery emocjonalnej, dzieci, kształtuje ich podstawy moralne i ideowe. Społeczeństwo obywatelskie działa niezależnie od instytucji państwowych, jest to jedna z jego najważniejszych cech. Członkowie takiej społeczności mają świadomość tworzenia wspólnoty, dzięki której będą mogli zaspokoić nie tylko swoje potrzeby, ale również całej zbiorowości. Społeczeństwo obywatelskie według Hegla jest sferą pośrednią między rodziną i państwem, między życiem prywatnym i politycznym. Ta swoista definicja zauważa, że oprócz tradycyjnego związku na poziomie rodziny i państwa, ludzie pragną angażować się dla dobra lokalnych wspólnot, które sami tworzą. Przestrzenią, w której ludzie działają jest sfera publiczna. Według Habermasa publiczny, to inaczej wspólny, otwarty. Sfera ta jest przestrzenią poza kontrolą państwową, gdzie jednostki wymieniają swoje poglądy i wiedzę. Rodziny wielodzietne funkcjonujące w przestrzeni publicznej komunikują swoje potrzeby, które służą polepszeniu ich warunków życia. Co za tym idzie chcą godnie wykształcić przyszłych obywateli, którzy będą pracować na rzecz społeczeństwa.

Społeczna percepcja administracji. Komentarz i rekomendacje

Andrzej Piasecki, prof.piasecki@gmail.com, Katedra Samorządu i Zarządzania, Instytut Prawa, Administracji i Ekonomii, Wydział Politologii, Uniwersytet Pedagogiczny, www.up.krakow.pl

Dychotomia polskiego systemu społeczno-politycznego powoduje, że podział na linii my – oni dotyczy najczęściej rządzących i rządzonych. Inaczej mówiąc społeczeństwo postrzega siebie w roli „my”, a władze, których emanacją jest administracja publiczna pozycjonuje w grupie „oni”. Trwałość tego podziału i jego oczywistość jest podstawą dla poniższej analizy. Bazą źródłową są tu badania CBOS oraz OBOP, które wzbogaca kwerenda prasowa oraz wyniki analiz przeprowadzonych w trakcie praktyk studenckich w Małopolsce. Kolejnym źródłem będą rankingi na temat funkcjonowania administracji samorządowej prowadzone regularnie przez prof. Pawła Swianiewicza w tygodniu „Wspólnota”. Zestawiając takie materiały autor starał się znaleźć odpowiedź na następujące pytania: 1) jak Polacy ogólnie oceniają administrację publiczną; 2) jakie są różnice terytorialne w tych ocenach (poziom gminy, powiatu, regionu kraju); 3) czy w tych ocenach mamy do czynienia z jakąś ewolucją? Poza deskrypcją autor postarał się także dokonać eksploracji tytułowego zagadnienia, poprzez jego ocenę i komentarz. W szczególności zaś celem pracy było ukazanie zagrożeń płynących ze wspomnianego dychotomicznego podziału Polaków. Być może uda się wyodrębnić słabości takich percepcji i wskazać rekomendacje. Adresatem wniosków końcowych będą instytucje i organizacje zajmujące się doskonaleniem pracy administracji publicznej.

Społeczna percepcja ryzyka

Przemysław Wrochna, *przemyslaw.wrochna@gmail.com*, Wydział Filozofii i Socjologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, www.umcs.pl

W socjologii ryzyko określane jest jako zjawisko wywołujące określone skutki w otoczeniu (społecznym, kulturowym, gospodarczym, politycznym) człowieka; nauki medyczne ujmują ryzyko jako prawdopodobieństwo wystąpienia choroby; w prawie dotyczy ono możliwości zaistnienia szkody; ekonomia lokalizuje je natomiast w odniesieniu do pojęcia okazji lub straty (niepowodzenia); w naukach technicznych jest właściwością technologii bądź systemu; psychologia zaś definiuje ryzyko jako „zmienną fenomenologiczną”, spostrzeganą subiektywnie przez konkretne jednostki.

W zależności od konkretnej dziedziny wiedzy ryzyko definiowane może być zatem w odmienny sposób: bagatelizować jego pewne formy i wyolbrzymić inne, wskazywać na jego odmienne aspekty i skupiać się na różnych sposobach radzenia sobie z nim. Nie inaczej jest przypadku społecznej percepcji ryzyka bowiem, to jakie rozpoznajemy rodzaje zagrożeń, zależy w dużym stopniu od świata naszych wartości kulturowych i światopoglądu. Ryzyko jest postrzegane co najmniej na tyle sposobów, ile występuje różnic światopoglądowych, kulturowych i bytowych. Łatwo zauważyć też, że odmienności w ich ocenie biegną wzdłuż istniejących podziałów politycznych, społecznych czy ekonomicznych.

W prezentowanej pracy autor wskazuje właśnie na te zbieżności i odmienności postrzegania różnych rodzajów ryzyka w społeczeństwie polskim, w odniesieniu do innych krajów Unii Europejskiej. Praca stanowi uzupełnienie dla referatu „Społeczeństwo (polskie) w oblicz współczesnego ryzyka”.

Zastosowanie metodologii photovoice w badaniu społeczno-kulturowego kontekstu seksualności młodych kobiet

Dagmara Dobosz, *dagmara.dobosz@us.edu.pl*, Katedra Pedagogiki Społecznej,
Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski, *www.us.edu.pl*

Seksualność jest terminem młodym, określenie to pojawiło się w słownikach w końcu XX wieku i nie doczekało się jak dotąd jednej powszechnie przyjętej definicji. Najogólniej przyjmuje się, że seksualność jest integralną częścią osobowości każdego człowieka i jest zależna od interakcji zachodzących między jednostką a otaczającą ją strukturą społeczną i kulturą. Pełen rozwój seksualności jest niezbędny do osiągnięcia dobrostanu w wymiarze indywidualnym, interpersonalnym oraz społecznym. W ramach posteru zaprezentowane zostaną wyniki badań dotyczących postrzegania i rozumienia własnej seksualności przez młode kobiety. Badania były przeprowadzone w kwietniu i maju 2017 roku metodą photovoice. Metoda ta, pomimo rosnącej popularności na całym świecie jest wciąż słabo znana w Polsce, a polskim pedagogom jest niemal zupełnie obca. Polega ona na samodzielnym tworzeniu fotografii i ich interpretacji przez uczestników – członków grup i wspólnot, często marginalizowanych, i bazuje na założeniu, że na zdjęciach oprócz przekonań, uczuć czy sposobu odbioru rzeczywistości ludzie są w stanie uchwycić także problemy społeczne, których doświadczają. Grupę badaną stanowiło 15 kobiet z terenu województwa śląskiego, mieszczących się w przedziale wiekowym 18-24 r.ż. Badania wskazały jednoznacznie na dużą trudność badanych w zdefiniowaniu swojej seksualności. Na przedłożonych przez badane zdjęciach został ujęty szeroki wachlarz wątków i metafor. Na uwagę zasługuje fakt jednak, że większość fotografii i ich opisów zogniskowana była wokół ciała i jego konsumpcji.

Indeks Autorów

Błahut G.	26	Masztalerz M.	45
Chabaj-Wiater J.	17	Mirga-Wójtowicz E.	24
Dembiński M.	22	Mudło-Głagolska K.	43
Dobosz D.	48	Obacz P.	15
Fiałkowska K.	24	Piasecki A.	46
Galasiński D.	28	Pokrzycka L.	11
Garapich M. P.	24	Radkiewicz P.	21
Golba D.	37	Rodzeń W.	16
Gralak Z.	18	Sala K.	36
Jankowicz S.	27	Setlak W.	30
Janowicz K.	19	Słania K.	44
Jurczak A.	25	Soja S.	29
Knecht T.	34	Stanisławczyk-Żyła B.	23
Kokot K.	39	Striżyk K.	28
Kozioł M.	35	Szafranek R.	31
Laskowska A.	20	Wrochna P.	33, 47
Lewandowska M.	43	Ziomek-Michalak K.	32
Majczak-Burek Ł.	38		